

Ἡ ἀνυχάλυψις τοῦ νέου τούτου πλούτου εἰς εὐτυχίαν ἀρά γε πραγματικὴν, ἡ δυστυχίαν τῶν Ἀγγλων θέλει ἀπολῆξει;

Τὸ παραδείγμα τῆς Ἰσπανίας, ἥτις ἐπώχευσε μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν μεταλλείων τῆς Ἀμερικῆς, ἐμπνέει ἴτως τινὰ φόβον ὑπάρχει ὁμοίως τις διαφορά, καὶ θότι ἐνταῦθα ἐργάζονται ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, ἐνῶ οἱ Ἰσπανοὶ μετεχειρίζοντο δούλους εἰς τὴν μεταλλωρυχίαν. Ἐπειτα πότος χρυσὸς ἀρχὴ χρειάζεται να ἀναπληρωθῇ ὑλικῶς τὴν ἀξίαν τοσούτων ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια παριστάνει τὸ ἐν χρήτει χαρτονόμισμα, ἐν ᾧ μόλις ὑπάρχει εἰς ἀναλλαγὴν αὐτοῦ πολλοστημόριον μετάλλου πρόχειρον; Ὅταν λοιπὸν πλουθῇ τοσοῦτον ὁ χρυσός, ἐξ ἀνάγκης θέλουσιν ἐλαττωθῇ ἕως οὗ καὶ ἐκλείψωσιν ἐντελῶς τὰ ῥυπαρὰ καὶ κατεσχισμένα αὐτὰ ῥάκη, τὰ ἅποια τό γε νῦν ἔχον ἀναπληροῦσι τὸ σπανίζον καὶ ἀναλόγως πολυτίμον μετάλλον.

Ὅποιους θησαυροὺς εὗρεχαν εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ Ἰσπανοὶ! ἀφ' οὗ ἐγύμναζαν τοὺς ἰθαγενεῖς ἐξ ὅλου τοῦ ὑπάρχοντος χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἤρχισαν νὰ ἀναζητῶσι τὰ πολυτίμα μέταλλα καὶ εἰς τῆς γῆς τὰ σπλάγχνα. Πρώτῃ δὲ πρὸς τῶν ἐπαρχιῶν ἐμεταλλεύθη παρ' αὐτῶν ἡ Ἰσπανόνησος (Ἅγιος Δομίγγος) ὅπου καὶ πρῶτον ἀπέβη ὁ Χριστόφορος Κολόμβος. Ὅθεν κατὰ τὸ 1506 ὁ Ῥοδρίγος ἐξ Ἀλκασαρ ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλεῖος τῆς Ἰσπανίας τὸ προνόμιον τῆς μεταλλωρυχίας προσφέρων ἐν μόνον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ὥστε τοιοῦτοτρόπως ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀπεταμίευσεν ἀπειρον πλοῦτον, ἀν καὶ ἔπειτα ἀφῆρηθῇ τὴν ἀδειαν. (Herrera hist. gén. des voyages des Castillans).

Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸν χρυσὸν ἐζήτουν πανταχοῦ οἱ ξένοι, μόνον δὲ ἐκ τῆς εἰρημίνης ταύτης νήσου ἐζήγετο κατ' ἔτος χρυσὸς ἀξίας 690,000 φράγκων.

Κατὰ τὸ 1519 ὁ Φερδινάνδος Κορταζ κατέπλευσεν εἰς τὸ Μεξικὸν μετ' ὀλίγων τυχοδιωκτῶν. Τὰ εἰσάγοντα πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦτον παρὰ τοῦ μονάρχου Ματεζουμά δῶρα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ Μεξικανοὶ οὔτε ἄγριοι, ὡς νομίζεται, ἦσαν, οὔτε ἀμαθεῖς τεχνῶν.

Μεταξὺ τῶν χαρισμάτων αὐτῶν ἐθαυμάζοντο μάλιστα 1) κάτοπτρα ἐκ περικαλλοῦς ἀργυροστίλπνου μετάλλου, στρογγύλα τὸ σχῆμα καὶ χρυσοῦν ἔχοντα τὸν γύρον 2) πέτραι χρυσαὶ παριστάνουσαι βατράχους καὶ ἄλλα ζῶα 3) μικρὰ καὶ μεγάλα νομίσματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία καὶ σπανιότης εἶχον πλειοτέραν ἀξίαν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἐξ ὧν ἦσαν κατεσκευασμένα. 4) δύο τροχοὶ ἔχοντες μέγεθος συνήθους τροχοῦ ἀμάξης, ὁ μὲν ἐκ χρυσοῦ, παριστάνων τὸν ἥλιον ἄκτινοβολοῦντα, προστείτῃ δὲ φύλλα καὶ ζῶα, ὁ δὲ ἐξ ἀργύρου εἰκονίζων τὴν σελήνην. 5) περικεφαλαίαι ὁλόχρυσοι φέρουσαι κώδωνας ἐκτῆς λοφιδᾶς προσηρητημένους. 6) θυτάνοι ἐκ διαφόρων πτερῶν, ἐξ ὧν ἐκρέμαντο χρυσοὶ βρόχοι. 7) πανοπλῖαι ἀργυραὶ καὶ χρυσαὶ πεποικιλμέναι διὰ πτερῶν ἐπὶ δέρματος ἐντελῶς θυροσδεφθέντων. 8) μυισόβα ῥιπίδια ἐκ στιλπνοτάτων πτερῶν. 9) κρηπίδες καὶ σανδάλια ἐκ δέρματος ἐρβαμμένα διὰ χρυσονήματος. 10) χρυσόπαστα ὑφάσματα παντοῖα. (Herrera).

Ἀπατα ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Μεξικανῶν περιλαμβάνεται καὶ εἰς μόνα ταῦτα τὰ δῶρα. Ἀλλ' ἡ λαμπρότης τοῦ ναοῦ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μοντεζουμά ἀποδεικνύουσιν ὁμοίως τὴν πρόδον τοῦ ἔθνους ἐκείνου· τόσῳ δὲ ἔμεινεν ἐκπληκτος ὁ Κορταζ ὥστε πρὸ πάντων περὶ τῶν μεταλλείων τοῦ γένους ἐπνευσε νὰ πληροφορηθῇ παρὰ τοῦ Μοντεζουμά.

Πόσο ἠπατήθη ὁμοῦς ὁ δούτηνος ἡγεμὼν ἐλπίζων διὰ πολυτελῶν δώρων ἐμελλε νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἀποροδοκῆτων τούτων πλωτήρων! Διὰ χρυσῶν καὶ οἱ δυστυχεῖς αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἤλαπτιζαν νὰ δυσωπῇται τοὺς ἐπερχομένους βαρβάρους τοὺς Σκλαβόνους, τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Οὐνους· ἀλλὰ πανταχοῦ ἐφάνη ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ χρυσοῦ ἐξάπτει τὴν πλεονεξίαν τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς καὶ τοῦ αἵματος ἡ θέα ἐξτρεῖται μᾶλλον τὴν τίγριν ἀντὶ νὰ τὴν τιθασεύσῃ. Ἡ δὲ κατὰ κτήσις τοῦ Μεξικοῦ συνετελέσθη ἐξ αὐτῶν τῶν ἰθαγενῶν δυσωπτομένων ἐκ τῆς καθεστῶτης κυβερνήσεως· ὅθεν οἱ ὑπαρχοὶ ὠρελούμενοι ἐκ τῆς περιστάσεως ἐνόμισαν ἀρμόδιον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀποτείσωσι τὸν ζυγόν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ παρὰ τοῦ Πιζάρου γενομένη ἐκπόρευσις τοῦ ἱεροῦ οὐδόλως διαφέρει τῆς τοῦ Μεξικοῦ. Διότι καὶ ἐκεῖ μικρὸς ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐξουσίαζε μεγάλῃ καὶ πολυπληθῇ καὶ πάμπορον ἐνταυτῷ χώρῳ.

Τίς δὲν ἤκουσε τοσαῦτα θρυλλούμενα περὶ τῆς πολυτελείας τῶν ἀνακτόρων τῶν Ἰγγὰς (1) καὶ τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὸν ἥλιον ναοῦ, ὅστις ἀπέστειλεν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου;

Ὅποιον ἔδαφος τιμαλφῶν μετάλλων! Ἰνδοὶ τις Γκουαλπας τοῦνομα κυνηγῶν ποτε ἐπὶ τῶν βουνῶν καὶ κινδυνεύων νὰ ὀλισθήσῃ πρόφθασε νὰ πιασθῇ ἐκ θάμνου τινός, τοῦτου δὲ ἀνασπασθέντος εἶδεν ὅτι αἱ ῥίζαι ἦσαν κατὰ σκεπὸς ὑπὸ λαμπροῦ ἀργύρου.

Ἐνδὸς τινος τότε ἀναφύσεως μεταξὺ τοῦ κυνηγοῦ, ἐνδὸς ἄλλου ἰγγωρίου καὶ τινος Ἰσπανοῦ Βιλλαρρεάλ λεγομένου ἀνευρέθησαν τὰ περιβόητα ἀργυρωρυχεῖα Πιτόζι 21 Ἀπριλίου 1545.

Τὰ μεταλλεῖα ταῦτα ἔχουσι κυρίως τέσσαρας μὲ γάλας φλέβας· ὅλον δὲ τὸ βουνὸν (κατὰ τὸν Οὐλλού) ὑπάρχον ὑποκάτωθεν διάτρητον καὶ σφραγγῶδες διὰ τὰς αὐτόθι γενομένης ἐλικας καὶ διεξόδους πρὸς μεταλλεῖαν παριστάνει, οὕτως εἰπεῖν, κηρήθραν μέλιτος.

Κατ' ἀρχὰς τὸ ὄρυκτον ἐκαίετο εἰς κλιβάνους ἐνὸς μόνον μετὰ μολυβδόχου γῆς. Ἐν κεντητῶν κατὰ τοῦ ὄρυκτοῦ ἀπέδιδε 30, 60 καὶ 75 φράγκ. ἀργύρου, τὸ δὲ λιτὸν μόλις περιείχε 6. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα εἰσῆχθη ἄλλη μέθοδος οἰκονομοῦσα τὸ ἀποσκευαζόμενον μέταλλον. Διότι λειψῶν τὸ ὄρυκτον ἐμβάλλεται εἰς σκάφας χαλκίνας, ὅπου προστίθεται καὶ δέκατον μέρος ἁλτος κοινου καθαρίζοντος αὐτὸ ἐκ τῆς γῆς καὶ ἄλλων τοιούτων· ἔπειτα ἐπιχυθέντος ὑδραργύρου ὡς λεπτῆς βροχῆς ταραττεται καὶ ἀναδεύεται ἀδιακόπως τὸ μίγμα. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ ἀργυρὸς ἀπομάξη τὸν ὑδραργύρον καὶ ἀποτελέσῃ μονοειδὲς φύραμα, θερμαίνεται μετρίως ἐντὸς κλιβάνων· ἀκολούθως μεταφέρεται εἰς

(1) Μοράρχαι, ἡ ἡγεμονία τοῦ Περού.